

Korohoda, Jerzy

Wspomnienia pośmiertne : Lucjan Kaznowski (1890-1955)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 46, 221-225

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czławskiego Towarzystwa Naukowego. W r. 1950 otrzymał nagrodę państwową I stopnia za całość dotychczasowego dorobku naukowego, a w szczególności za wkład naukowy do akcji masowego zwalczania chorób wenerycznych i do diagnostyki duru brzuszego. Był odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Profesor Ludwik Hirszfeld zmarł we Wrocławiu 7. III. 1954.

Andrzej Śródka

LUCJAN KAZNOWSKI /1890-1955/

Lucjan Kaznowski urodził się 11 lutego 1890 w Świętocy /pow. Chełm/, zmarł 17 marca 1955 w Puławach.

Po ukończeniu znanej warszawskiej szkoły - założonej i ufundowanej w r. 1891 przez Wawelberga i Rotwanda - wstąpił w roku 1908 na Wydział Rolny Politechniki Kijowskiej. Jeszcze przed uzyskaniem dyplomu tej uczelni pracował w charakterze fizjologa na Stacjach Ochrony Roślin w Smile. W latach 1914-1919 pracował kolejno na Stacji Ochrony Roślin i Stacji Oceny Nasion w Kijowie, na polu doświadczalnym w łuczku oraz w Wydziale Nasiennym Kijowskiego Towarzystwa Rolniczego.

Pracę naukową w Polsce rozpoczął Kaznowski w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach

w r. 1919. W roku 1925 doktoryzował się w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, gdzie w r. 1926 po habilitacji uzyskał stopień docenta. Od r. 1925 zajmował stanowisko kierownika Działu Roślin Pastewnych i Przemysłowych w Puławach, w latach 1934-1951 pełnił funkcję dyrektora Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego, a po jego reorganizacji wicedyrektora Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin oraz dyrektora Zespołu Instytutu w Puławach.

W r. 1945 mianowany został profesorem zwyczajnym Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie, gdzie objął kierownictwo Katedry Ogólnej Uprawy Roli i Hodowli Roślin. W r. 1952 powstała nowa Katedra Hodowli Roślin i Nasiennictwa, którą kierował do swojej śmierci. Działalność pedagogiczna Kaznowskiego była żywym dowodem jego wielostronnych uzdolnień i żywości umysłu. Na Wydziale Rolnym UMCS wykładał hodowlę i genetykę roślin, ogólną uprawę roli i roślin, fitopatologię, a na Wydziale Farmacji - uprawę roślin lekarskich. Studenci uważali, że wykłady Kaznowskiego były zawsze bardzo treściwe i odznaczały się umiejętnym doбором faktów, jasnością i wyrazistością.

Kaznowski, jako naukowiec łączył w sobie w równym stopniu zamiłowanie do wielu dyscyplin biologicznych, jak hodowla roślin, genetyka i aklimatyzacja roślin, a także botanika i fitopatologia. Cechą charakterystyczną naukowej działalności Kaznowskiego było konsekwentne i umiejętne wyszukiwa-

nie takich obiektów przyrodniczych w terenie, które mogłyby podnieść wydajność rolnictwa i dobrobyt człowieka. Poszukiwania te dotyczyły nie tylko bezpośredniej specjalności profesora - to jest świata roślinnego, ale i zwierzęcego. Warto wspomnieć, że on właśnie zwrócił uwagę zootechnikom na wielkie wartości użytkowe konika biłgorajskiego, który jest najbardziej pierwotną pozostałością konika typu tarpanowego.

Największe zasługi Kaznowski położył w dziedzinie hodowli roślin. Na pierwszym miejscu należy wymienić prace hodowlano-aklimatyzacyjne nad tytoniem. Przyniosły one tysiącom drobnych rolników znaczny wzrost dochodowości, a co za tym idzie przyczyniły się do podniesienia dobrobytu wsi polskiej. Poza tytoniem Kaznowski zajmował się również lucerną mieszańcową, kukurydzą, rycynusem, roślinami pastewnymi /peluszką, wyka, bobik i inne/. Wielką jego zasługą jest również wprowadzenie do badań hodowlanych oraz do uprawy w Polsce wielu gatunków roślin leczniczych i przemysłowych, a także traw pastewnych. Przez wiele lat, a w szczególności przed r. 1939 był doradcą naukowym Polskiego Monopolu Tytoniowego w dziedzinie hodowli i nasiennictwa tytoniu w Polsce.

Kaznowski był wybitnym badaczem, wyjątkowo uzdolnionym hodowcą roślin. Był też znakomitym wychowawcą, nauczycielem, przyjacielem młodzieży, doradcą naukowym i życiowym swoich współpracowników i uczniów. Wychował liczną kadrę wysokiej klasy fachowców z dziedziny uprawy, ochrony i hodowli roślin.

Dorobek naukowo-twórczy i popularyzacyjny Kaznowskiego obejmuje łącznie 58 pozycji. Dotyczą one biologii i metod hodowli wielu gatunków roślin uprawnych. Wyhodował ponad 30 oryginalnych odmian różnych gatunków roślin uprawnych o których była mowa powyżej.

Wiele czasu poświęcał profesor zajęciom związanym z przynależnością do różnych towarzystw naukowych i licznych komisji. Jeszcze w okresie przedwojennym pełnił zaszczytną funkcję przewodniczącego Komisji d/s Doświadczalnictwa przy Ministrze Rolnictwa. Już wówczas był uważany za uczonego o wielokierunkowych zainteresowaniach. Po roku 1945 był członkiem Rady Naukowej przy Ministrze Rolnictwa, przewodniczącym Komisji Produkcji Roślinnej Polskiego Komitetu Współpracy z FAO, członkiem Rady Naukowej Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin i członkiem Towarzystw Naukowych Warszawskiego /członek korespondent od r. 1946/ i Lubelskiego. Z chwilą powstania Polskiej Akademii Nauk, powołano go w r. 1951 na jej członka korespondenta.

Oceniając dorobek naukowy i praktyczno-hodowlany Kaznowskiego władze państwowe wyróżniły go w r. 1932 Złotym Krzyżem Zasługi, w r. 1937 Krzyżem Kawalerskim, a pośmiertnie Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Prace naukowe i hodowlane profesora oraz wkład jego w kształcenie młodej kadry na długo pozostaną w pamięci je-

go uczniów. Należał do grona wybitnych profesorów, wielkich twórców nauk, szlachetnych i dobrych ludzi.

Jerzy Korohoda

ROMAN KOBENDZA /1886-1955/

Roman Kobendza urodził się 15.II.1886 w Niechcicach, pow. Piotrków Trybunalski. Od najmłodszych lat był zamiłowanym przyrodnikiem i botanikiem. Drzewoznawstwo i ochrona przyrody polskiej były pasją jego życia. Wykształcenie średnie do strajku 1905 roku uzyskał w Piotrkowie, dalsze - w Warszawie na Kursach im. Konarskiego /1906-1907/. W r. 1908 w Petersburskim Okręgu Naukowym uzyskał prawo nauczania. Był nauczycielem w polskich szkołach średnich, jednocześnie w latach 1917-1919 uzupełniał swe wykształcenie w Towarzystwie Kursów Naukowych w Warszawie, a od roku 1922 w Uniwersytecie Warszawskim, gdzie po złożeniu pracy "Stosunki fitosocjologiczne Puszczy Kampinoskiej" i zdaniu należnych egzaminów - w roku 1926 uzyskał stopień doktora filozofii.

W latach 1917-1918 był inspektorem Ogródu Botanicznego Uniwersytetu Warszawskiego, w latach 1918-1919 odbył służbę wojskową. W latach 1919-1920 był wykładowcą Okręgowych Konferencji Pedagogicznych dla nauczycieli szkół powszechnych Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.